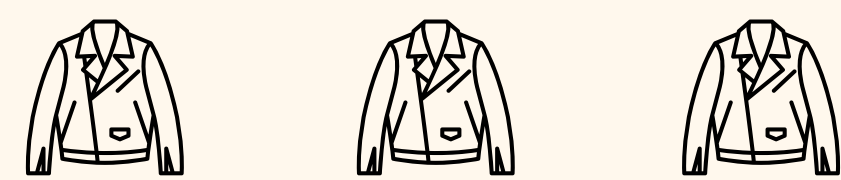

Тужурка tuzjurka

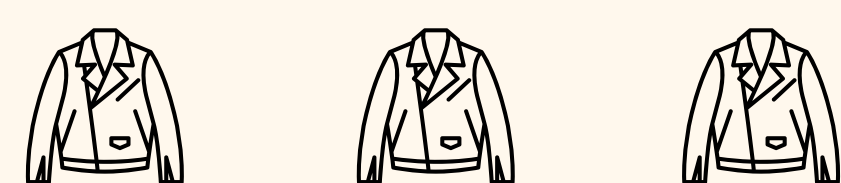
'jakke'

..... RUSSISK .....

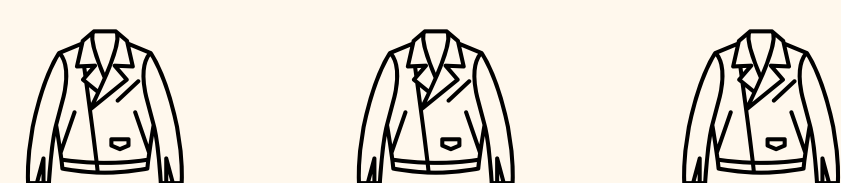
Peter den store, russisk tsar fra 1682 til 1725, var opptatt av at Russland skulle bli en europeisk stormakt etter vestlig forbilde, og med grunnleggelsen av St. Petersburg i 1703 ville han «hugge ut et vindu mot Europa». Han la vekt på modernisering og innførte en rekke reformer innenfor kultur, administrasjon og militæret. Han inviterte fremragende ingeniører, arkitekter og håndverkere fra Vest-Europa til Russland, og han sendte russere til Vest-Europa for å lære. Dette la grunnen for at en rekke fremmedord skulle få innpass i det russiske språket.

Blant lånordene som kom inn, er ordet тужурка, *tuzjurka*, som har en spesiell historie. Ordet kommer fra fransk *toujours*, som betyr 'alltid'. Da ordet kom inn i russisk på slutten av 1700-tallet, fikk det konkret betydning, og som svært mange andre lånord som betegner konkrete substantiver, fikk det tillegget (suffikset) *-ka*: *tuzjurka*. Andre eksempler på ord med dette tillegget er *gilet-ka* (жилетка, *zjiletka* 'vest'), *chapeau-ka* (шапка, *sjapka* 'lue'). Den russiske avledningen av *toujours* fikk imidlertid en betydning som lå langt fra det franske ordets opprinnelige innhold, nemlig kort herrejakk for daglig bruk, det vil si det vi i dag kaller dressjakke eller blazer. Før 1800-tallet var det vanlig med lengre frakker, mens kort dressjakke ble en jakke til hverdagsbruk, både som arbeidsplagg og fritidsplagg, fra omkring 1800.

På midten av 1800-tallet ble dobbeltspent kort uniformsjakke innført for marineoffiserer, slik at de enklere skulle kunne utføre sine gjøremål på skip. Denne uniformsjakken fikk navnet *tuzjurka*, som den kalles den dag i dag. Også uniformsjakker innenfor andre yrker fikk navnet *tuzjurka*, for eksempel jakkene til ansatte ved jernbanen og i brannvesenet. Fra midten av 1800-tallet frem til omtrent annen verdenskrig hadde til og med studentene uniformsjakker som ble kalt *tuzjurka*.

Siden dress med tiden er blitt et mer formelt antrekk, har bruken av *tuzjurka* om dressjakke avtatt. I dag brukes ordet om uniformsjakker og om vanlige, korte ytterjakker for både menn og kvinner, og det er interessant at mange russere oppfatter ordet som genuint russisk.

Peter den store, malt av Grigorij Musikijskij i 1723. Eremitasjen, St. Petersburg.

Marineoffiserer i *tuzjurka*, Vladivostok, 2011. I bakgrunnen flagget til den russiske marinen, Andrejev-flagget.

Typisk student-*tuzjurka*, ca. 1910.

En moderne *tuzjurka*.

Margarita Kapstad og Trond Nordenstam,
Institutt for litteratur, områdestudier og
europaiske språk, UiO

Ordfestivalen

UNIVERSITETET
I OSLO